

Tájékoztató a tanári szakdolgozat portfólió részéről

A portfólió célja

A portfólió célja a pedagógiai tudás, nézetek nyomon követése, a tudás elmélyítése, illetve megváltozásának az elősegítése. A szakszerűen épített portfólió segíti a kognitív önszabályozás kialakulását és fejlődését, ugyanakkor a környezet számára is láthatóvá, értékelhetővé teszi azt, hogy a hallgató milyen szintre jutott el a kompetenciák alakulásában, a tudásszerzésben, a szakmai fejlődésben. A tanári záróvizsga során a jelöltnek az önmaga által összeállított portfóliója segítségével kell igazolnia a tanári pályához szükséges készségeit és képességeit, kompetenciáit.

A jelöltnek az egyetemi tanulmányaihoz kötődő (elméleti és gyakorlati képzés egyaránt) produktumait kell újra áttekintenie, abból a szempontból, hogy a tanári kompetenciáit igazoló, minőségi munkáit és azokat a munkákat gyűjtse össze, amelyek a szakmai fejlődésére jelentőshatást gyakoroltak. A portfólióban ezeket kell elemezni, reflexiókkal kísélni. E válogatás és elemzés alapja az említett jogszabályban foglalt szakmai kompetencialista, melyet tájékoztatásul a jelen tájékoztató mellékleteként közlünk. A dokumentumok kiválogatásában a tanárjelöltet támogatják az utolsó féléves gyakorlatot kísérő szemináriumok vezetői (szaktárgyi és pedagógiai-pszichológiai tanításkísérő szemináriumok), a vezetőtanárok és a mentorok.

A portfólió általános tartalma

A portfólió az alábbi négy területhez tartozó tevékenységek dokumentumait tartalmazza oly módon, hogy az kifejezze, dokumentálja a hallgatók egyéni tanulási útját. A portfólióban szerepelnie kell mind a négy területhez tartozó dokumentumnak az alábbi részletezésnek megfelelően. Az egyes munkáknál jelezni kell, hogy a képzés mely szakaszában készültek, mely tantárgyhoz, gyakorlathoz kötődik.

- I. A hallgatónak egyetemi tanulmányai során a különféle tantárgyakhoz kapcsolódó saját munkái. Kötelezően tartalmaznia kell szakmódszertani jellegű munkát, valamint (ha ilyen kurzusokat is teljesített) a pszichológiai és a pedagógiai területhez fűződő (minimálisan egy) munkát is, például
 - esszé, szemináriumi dolgozat,
 - kutatási beszámoló,
 - óralátogatási jegyzőkönyvek,
 - tananyagtervezés, -fejlesztés, taneszközkészítés stb.
- II. A hallgató iskolai munkája, tanítási gyakorlata során készített dokumentumok, például
 - tervezési dokumentumok (óravázlatok, tématervek, programcsomagok, projektleírások stb.);
 - a tanításhoz készített segédanyagok (program, szemléltetőeszköz, makett stb.);
 - az értékeléssel kapcsolatos dokumentumok (feladatbank, dolgozatok stb.);
 - tanítási órákon túli tevékenységek dokumentumai (szabadidős tevékenységekhez, tanulói önkormányzat támogatáshoz kapcsolódóak stb.);
 - az IKT-eszközök tanulói használatának bemutatása (digitális tábla, honlap, távoktatás, e-learning stb.);
 - a tanítási gyakorlat során végzett óramegfigyelések tanulságai;
 - a tanítási óra audio- vagy videofelvétele;
 - saját tanítványainak reflexióval ellátott munkái stb.

- III. Az iskola mint szervezet működésének megismerése és az ezekhez fűzött reflexiók célirányos, tömör bemutatása.
- IV. A hallgató reflexiója saját munkájára (összesen 3–10 oldal):
- a jelölt tanári céljainak megfogalmazása, a tanári kompetenciakövetelmények teljesítése terén megfogalmazott személyes feladatok;
 - az egyes dokumentumokhoz fűzött megjegyzései, magyarázatai, javaslatai, önreflexiói;
 - ha készült tanári értékelés a beadott munkáról, és a hallgató rendelkezésére áll, akkor csatolandó az adott anyaghoz;
 - összegző önreflexió a képzés során elért eredményekről és fejlesztendő területekről;
 - a további szakmai célok és az ezekhez kapcsolódó cselekvési terv megfogalmazása.

A tanári kompetenciákra figyelő reflexió tipikus elemei: a dilemma; a probléma felismerése, azonosítása, definiálása; a dilemma lebontása, elemzése, megoldási-következtetési módok megfogalmazása; az optimális válasz kiválasztása és indoklása.

A portfólióba kerülő dokumentumok segítségével tehát a jelöltnek bizonyítania kell a tanári pályához szükséges kompetenciáit. E cél eléréséhez úgy kell kiválogatni meglevő munkáit, hogy azok alkalmasak legyenek ennek igazolására. A fenti négy pont értelmében a portfólió tartalmazza az alábbi, legalább hat dokumentumot, a pedagógiai-pszichológiai modul végzése alól mentesülők (korábbi egyetemi szintű tanári diploma esetén csak 1., 4, 5., és 6.):

1. egyetemi tanulmányai során készült szakmódszertani munka (minimum 1 db),
2. egyetemi tanulmányi során készült pedagógiai munka (minimum 1 db),
3. egyetemi tanulmányi során készült pszichológiai munka (minimum 1 db),
4. a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült munka (minimum 1 db),
5. a szaktárgyi tanítási gyakorlat és/vagy összefüggő egyéni szakmai gyakorlat során készült az iskola mint szervezet működéséhez kapcsolódó munka (minimum 1 db),
6. a hallgató reflexiója saját munkájára a fent leírtak alapján.

Fontos! Területenként akár több dokumentum is csatolható, ha ezek lényegesek a szakmai fejlődés szempontjából. Nem cél azonban a portfólióba minél több munka beválogatása, sőt a célirányos, végiggondolt válogatás emeli a portfólió színvonalát.

A benyújtandó értékelési portfólió tehát a szakmai fejlődés szempontjából legrelevánsabb dokumentumokat tartalmazza: egyrészt minimum öt (ill. három) dokumentum a különböző területekről, másrészt egy önreflexió.

A portfólió elején tartalomjegyzék összesíti a benne szereplő dokumentumokat. Az írásbeli dokumentumok mellett a portfólióban elhelyezhetők fényképek, rajzok és CD-k is. A portfóliót egy kinyomtatott példányban és egy elektronikus példányban (az elektronikus rendszerbe feltöltött fájl) kell elkészíteni. A kinyomtatott példány eredeti (akár kéziratos) dokumentumokat is tartalmazhat, ezt a példányt a jelölt a záróvizsgán visszakapja.

Konzultációs lehetőség

A portfólióhoz külön témavezetőt felkérni nem kell, a feladatok teljesítéséhez a portfólió és különösen a reflexiók elkészítéséhez a pedagógiai-pszichológiai tanításkísérő szemináriumok nyújtanak konzultációs segítséget.

A portfólió értékelése

A portfóliót előzetesen felkért bíráló érdemjeggyel és szövegesen értékeli. A portfólió bírálóját a PPK jelöli ki, bíráló lehet a neveléstudomány, a pszichológia és az érintett szakmódszertanok oktatója. Az értékelésbe több személy is bevonható, például a mentor, a kísérő szemináriumok vezetői.

Az értékelés szempontjai:

- a szakmai fejlődés és azok kompetenciák alapján történő értelmezése, reflektív elemzése, személyessége;
- az anyagok kidolgozottságának színvonala;
- az anyagok és az elemzés szakmai színvonala;
- a beadott anyagok a tanári feladatkörök szempontjából mennyire széles körből merítenek;
- a megoldások és a módszerek változatossága, ötletessége;
- lényegkiemelés, koherencia, a válogatás tudatossága és indoklása;
- formai megjelenés: a reflexív részeket gépelt, szerkesztett formában kérjük, de az eredeti anyagokat (óramegfigyelés, óravázlat stb.) eredeti formában kell beadni; a portfólió elején tartalomjegyzék összesíti a dokumentumokat.